

CERKIEW (62) *sb f*

cerkiew (60), **cyrkiew** (2), [**cierkiew**]; cirkiew *WróbŻółt, GrabowSet*.

W tekstach oznaczających w miękki: -w (14) -w (4); -w *OrzList, OrzRozm, OrzQuin, SarnUzn* (2);
-w : -w *StryjKron*(4 : 3), *KochJez* (5 : 1).

cér- (11), cer- (1); cér- : cer- *KochJez* (8 : 1); *drugie e jasne*.

sg *N* cérkiew (14). ◊ *G* cérkwie (15). ◊ *D* cérkwi (2). ◊ *A* cérkiew (13). ◊ *L* cérkwi (9). ◊ *V* cérkwi (3). ◊ *pl G* cérkwi (3), cérkiew (1); -i *KochJez, ArtKanc*; -i : cérkiew *StryjKron* (1 : 1). ◊ *A* cérkwie (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Świątynia; kościół; aedes, basilica, templum Murm* (35) : *Końcyoł álbo cerkyew. Murm* 125; *abyfmy w Cerkwi Bożey tym ięzykiem mowili/ kthoremuby wżyfcy zrozumieli RejPos* A6v; *WSzyfcy [...] Ku czci pánu wefoło krzykniećie/ [...] A náwiędzćie iego cérkiew złotą. KochPs* 149.

a. *Kościół obrzćdku wschodniego; ecclesia Russorum; templum Russicum Cn* (24) : *Popowie ich [...] idą do Cerkwie SkarJedn* 346; *wiechał w Zamek Mołkiewfki [...]/ tám w Cerkwi Dimitrá Wielkiego Xiędzć Mołkiewfkiego przywitał StryjKron* 421, 140, 275, 421; *KochJez* B2v, B3.

W połączeniu z nazwą patrona (12): *y zbudowána była Cerkiew S. Bohorodzice Piecerfkiey StryjKron* 185, 165, 185 [2 r.], 772; *Leżaćeś w Micháyłowie potym kędy była Archanioła świętego Cérkiew Micháiła. KochJez* B4, Bv, B2v, B3, B3v [3 r.].

Wyrażenie: »cerkiew ruska« (3): *BielKron* 428v; *wżćakże wielkie łupy wziął z przedmiećcia Lwowfkiego/ bo frebne y złote naczynie z Kościołow/ Szćty y Dzwony połupił/ tćkże z infćych Cerkwi Rułkich. StryjKron* 717; *Tćkże ktoby koscioły katolickie Zbory Ewagelickie. Cerkwie Ruskie [...] gwałtownie nachodziły ActReg* 17.

Szereg: »cerkiew albo kościół« [*szyk 1 : 1*] (2): *rozmaitych rzemieńnikow dla budowćnia Cerkiew álbo Kościołow [...] z Greciey s łobć do Kijowć przywiódł. StryjKron* 140; *gdzie Pogćni Połowcy Kościół łtołeczny fwiętey Zophiey/ y wżyćkie infće Cerkwie y Monałtery fřogo połupili StryjKron* 235.

b. *Synagoga* (8) : *W Cerkwi fwey żydowie chowćić dźiefięćioro Boże przykazćnie BielKron* 465; *żydowki ołobno bywćić pćtrzćć przez ścićńę do Cerkwie. BielKron* 465, 463, 465 [5 r.].

2. *Ogół wyznawców i wćadz duchownych jednego wyznćnia; zespoł praw i nakazów moralnych (symbol jedności z Bogiem)* (26) :

a. *Religii chrzećcijańskiey* (25) : *Chćiey mię z rćk fřogich wybćwić [...]/ Abych Twé fřprawy mógl fłćwić W cérkwi twoiey wybrćńey. KochPs* 13; *Bo iefł Pćnie twe zbćwienie/ y wyłwobodzenie/ w Cerkwi twey tu y w niebie/ wieczne poźegnćnie. ArtKanc* K4v; *GrabowSet* O2.

Wyrażenia: »cerkiew apostołska« [*szyk 1 : 1*] (2): *my wyznawamy być iednę Świętć powłzechnć y Apołtołfćkć Cerkiew OrzRozm* F3; *bo przyidźiefz zćś kđźiewictwu fřwemu/ Cerkwie fwiętey Apołtołfćkiey ArtKanc* K11.

»cerkiew krzećcijańska« (8): *kogo cerckiew krzełćiańfćkć tak wyłoko czćij ij wielbi? OpecŻyw* 48; *Wierzę w [...] Świętć cerckiew krzełćiańfćkć OpecŻyw* 176v, 36v; *KrowObr* 23v; *OrzList* e3v; *BielKron* 329; *policzkuiey włćawicźnie Oblubienicę niepokalćńć Kryłtowę/ Cérkiew fwiętć Krzeććijańfćkć*

OrzQuin Y2v; *HistRzym* 40; [Ciebie Cierkiew Chrześcyańska/ Władze po świecie wyznawa. *Krofej* I7v].

»cerkiew święta, matka święta cerkiew« [szyk 9 : 8] (13 : 4): Słączyła się cerkiew święta/ bowiem w Iordánie Kriftus omył grzechy iej. *OpecŻyw* 36v, 36v, 176v; na przeciwko łynowi matki twoiej kładles zgorńzenie [...]. Matki twoiej, czuż cirkwie świętey. *WróbŻółt* Q5v; *RejPs* 71; *KrowObr* 23v; *OrzList* e3v; *OrzRozm* F3; *BielKron* 329; *OrzQuin* Y2v; *SarnUzn* B3; then Krol iełthci pan náłz Iezus Kryftus/ krolowa iełtci mátká święta cerkiew. *HistRzym* 64v, 40, 108v; *ArtKanc* K3v, K10v, K11.

Szeregi: »cerkiew a oblubienica (Pana) Krystusowa« [szyk 1 : 1] (2): *OrzQuin* Y2v; A także ia vmyśliłem [...] prawdziwe wyrozumienie tych słów obiańnić/ abyście wiedzieli iákim śmyłem wzywáá ich Cerkiew á Ohlubienicá Páná Kriftułowa. *SarnUzn* Bv.

»cerkiew a zbor krześcijański« (1): Tu iełt proroctwo/ o zebraniu świętey cerkwie á zboru krześcyańkiego *RejPs* 71.

»kościół a(1)bo zbor, (i) cerkiew« [szyk *zmienny*] (3): szkody ktoreby się [...] kościołowi albo Zborowi y Cerkwi stały [...] nagrodzone bydz maia *ActReg* 16, 17, 43.

b. Wyznania mojżeszowego (1) :

Wyrażenie: »cerkiew izraelska« (1): Ty Cerkwi Izraelska nie dałz się vhamowác wnąuce *BudBib* I 374b.

3. Zestawienie w funkcji n-loc: »Biała Cerkiew« (1) : Po pierwszey wiadomosciz Białey Cerkwie, od XcialMPana Woiewody Kiiowskiego otych Pohanczach *ActReg* 125.

Synonimy: **1.** bożnica, kościół, świątynica, świątynia, zbor; **2.** kościół, zbior, zbor, zebranie, zgromadzenie.